

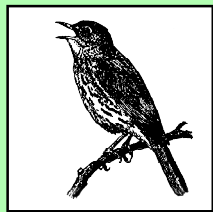
A detailed photograph of a Rock Dove (Columba rock) perched on a thick, grey tree branch. The bird is shown in profile, facing left. It has a grey head and neck, a small, light-colored beak, and a prominent red eye. Its wings and back are covered in dark grey feathers with distinct reddish-brown or orange-buff tips, creating a scalloped pattern. The tail feathers are dark with white tips. The background is a soft-focus blue sky and blurred branches.

Årgång 31 ● nr 2 - 2019

nattvakan

Nattvakan

*utges av Hudiksvallsregionens fågelklubb (HFK).
Tidningen utkommer med två nummer årligen
och erhålles av samtliga medlemmar i HFK.
Årsavgiften för medlemsskap är för närvarande
150 kronor och insättes på pg. 88 94 30-5.*

Hudiksvallsregionens fågelklubb

är lokalklubb till Gävleborgs Läns Ornitologiska Förening (GLOF). Medlemsskap i HFK är dock oberoende av medlemsskap i GLOF. HFK:s verksamhetsområde utgörs av Hudiksvalls och Nordanstigs kommuner.

Lokalklubben har till syfte att samla och stimulera intresset för fågelfaunan och skyddet av fågelmiljön i Hudiksvalls och Nordanstigs kommuner. Dessutom skall föreningen verka för att sprida kunskap i fågelfrågor genom kursvesamhet och exkursioner. Föreningen skall vara ett forum där medlemmarna inspireras och informerar varandra. En viktig uppgift för föreningen är att vara drivande i vissa frågor med anknytning till fågelskydd.

Styrelse

Ordförande: Kjell Johansson, Kolarevägen 7

825 30 Iggesund Tel. 070-239 75 10

Sekreterare: Karin Svensson, Blockvägen 16 F

824 34 Hudiksvall, Tel. 070-513 48 66

Kassör: Lars-Göran Lindström, Slåttervägen 13

824 40 Hudiksvall, Tel. 070-629 15 24

Övrig ledamot: Simon Fransson Poppovägen 3

825 30 Iggesund, Tel. 070-661 80 11

Övrig ledamot: Bo Fagerström, 1:a Parkgatan 11 E

824 43 Hudiksvall, Tel. 070-641 05 32

Suppleant: Stefan Pierrou, Västerrå 65

824 92 Hudiksvall, Tel. 070-345 02 98

Följ med HFK på exkursion

Hudiksvallsregionens fågelklubb har ett digert utflyktsprogram under alla årstider.

Tryckt av:
Tierps
Tryckeri

Vitkindad gås

Underlig flyttning

Lars G Lindström

FÖRRA ÅRET MÄRKTES EN VITKINDAD GÅS vid Lillfjärden. Den fick en svart ring med ett D på höger ben och en gul ring med ett X på vänster ben. I början av detta år observerades den utanför Utrecht i Holland. Den 26/3 sågs den utanför Nyköping och den 22:a april var den tillbaka i Lillfjärden. Inget anmärkningsvärt med det men nu kommer det konstiga för gåsen observeras återigen i Holland två veckor senare. Undrar vad den glömt i Holland? Efter att ha ruggat på okänt ställe var gåsen tillbaka i Lillfjärden i mitten av augusti.

INNEHÅLL NR 2 - 2019

Vitkindad gås Underlig flyttning	3
<i>Lars G Lindström</i>	
Större turturduva Första fyndet i Hälsingland	4
<i>Lars G Lindström</i>	
Vitnackad svärta vid Hölick	7
<i>Lars G Lindström</i>	
Smålomshäckning i Syrbosjön?	9
<i>Mats Åberg</i>	
En silltruts resa	12
<i>Lars G Lindström</i>	
Nattsångare	16
<i>Lars G Lindström</i>	
Ringmärkning 2018	18
<i>Kenneth Karelius, Lars G Lindström</i>	
Lappugglor	20
<i>Kenneth Karelius, Lars G Lindström</i>	
Gråhäger	22
<i>Tina Bodare</i>	
Arktiska vadare	23
<i>Lars G Lindström</i>	
<i>Foto på framsidan. Större turturduva, Westmanvägen april 2019. Foto: Lars G Lindström.</i>	
<i>Foto på sista sidan. Rörsångare, Borka maj 2019. Foto. Lars G Lindström.</i>	

Större turturduva

Första fyndet i Hälsingland

Text och foto Lars G Lindström

Av större turturduva finns 33 fynd gjorda av arten i Sverige, de flesta i Norrland. Så det var inte helt oväntat att den skulle dyka upp även i Hälsingland.

DEN FÖRSTA APRIL TRÄFFADE JAG, av en slump, Tomas Westman i Iggesund. Jag frågade om han sett den ägretthäger som varit i Tunasjön några dagar tidigare. Det hade han inte men han sa att han troligtvis hade en turturduva, sedan en vecka, hemma hos sig vid sin fågelmatning. Det lät väldigt intressant och tankarna började att det mer sannolikt, på

grund av tidpunkten, var en större turturduva som inte är lätt att skilja åt från turturduva.

När jag kom hem cyklade jag till Westmanvägen, där Tomas bor, och kollade mot den otroligt fina matning som han har. Efter att ha stått och spanat i cirka 45 minuter var jag nästan på väg att ge upp när plötsligt duvan

kom flygande ner från Hornån och satte sig i träd bara 20 meter från mig. Jag rusade snabbt efter kameran, som jag hade i cykelväskan, och knäppte ett flertal kort på fågeln som satt stilla på en trädgren bara en bit ifrån mig.

Jag var ganska säker på att det var en större turturduva men ringde Mats Axbrink, som bor i närheten, för att kunna vara säker på artbestämningen. Efter cirka tio minuter kom Mats och han fick också se duvan. För att vara riktig säker skickade vi en bild till Johan Södercrantz och han konstaterade också att det var Hälsinglands första fynd av större turturduva.

Under de följande två veckorna besökte ett flertal fågelskådare Westmanvägen och nästan alla fick se den ovanliga duvan även om den ibland var svårsedd och höll sig borta långa stunder. Den 22 april såg den för sista gången.

De flesta av de som såg fågeln rapporterade den som rasen *meena* men ingen av de individer som hittills setts i Sverige har med säkerhet kunnat konstateras tillhöra den rasen. Däremot är fyra fynd bestämda till rasen *orientalis*.

Utbredning

Större turturduva är en asiatisk art som delas upp i sex underarter varav två är flyttande fåglar:

Streptopelia orientalis meena – häckar från sydvästra Sibirien till Iran, Afghanistan, Kashmir och Nepal

Streptopelia orientalis orientalis – häckar från centrala Sibirien till Kina, Korea, Japan och Kurilerna.

Utseende

Större turturduva är en liten duva som mäter 30-35 cm och påminner om den närbesläktade europeiska turturduvan. Den är något större än denna, speciellt gäller

detta underarten *orientalis*, som är ungefär stor som turkduvan. Likt turturduvan har den ett svart och vitstreckat parti på halsidan men bröstet är mindre rosafärgat och dess vingpennor mer bruna med mörkt centra till skillnad från turturduvans orangebruna. Den har en spetsig stjärt precis som turturduvan.

Morfologiska skillnader, utöver storlek, mellan underarterna *orientalis* och *meena* är omdiskuterade. Ofta har *orientalis* beskrivits ha grå stjärtspetsar medan *meena* har vita stjärtspetsar, likt turturduvan. Studier visar dock att dessa skillnader inte är diagnostiska skillnader mellan raserna eftersom *orientalis* också kan uppvisa mycket ljusa vingspetsar. Andra skillnader är att *orientalis* har mörkare bröst med mindre skär ton och även mörkare undergump till skillnad från *meena* som har ljus undergump.

Ekologi

Större turturduva förekommer i en rad olika miljöer, från boreala till tropiska skogar. Fågeln födosöker gärna i risfält och på åkrar. Den intar också örter, bambuskott, små sniglar. Den födosöker mest på marken. Större turturduva lägger två vita ägg som ruvas i 15-16 dagar.

Status och hot

Arten har ett stort utbredningsområde och en stor population med stabil utveckling. Utifrån dessa kriterier kategoriseras arten som livskraftig. Världspopulationen har inte uppskattats men den beskrivs som generellt vanlig.

Fynd i Sverige

De två första fynden (i Härjedalen och Norbotten) gjordes i mitten av 1800-talet, båda rasbestämdes som *orientalis*. Under 1900-talet sågs nio individer av arten. En fågel återkom och övervintrade i

Mörbylånga, Öland varje vinter från 1985 till 1994.

Av de 33 fynden är 18 gjorda i Norrland och Norbotten och Västerbotten (fem fynd) följt av Västergötland (fyra) är de landskap som flest större turturduvor setts i. Merparten är gjorda under vinterhalvåret.

Under senaste vintern gjordes ovanligt många fynd (fem) av arten i Sverige. Förutom fågeln hos oss så fanns bland annat en individ vid en fågelmatning mitt i Sveg i december till januari.

Foto: Tomas Westman

Foto: Tomas Westman

Foto: Mats Axbrink

Vitnackad svärta

Lars G Lindström

DEN SJUNDE MAJ UPPTÄCKTES EN HANE AV vitnackad svärta vid Hölick på Hornslandet. Den kunde ses i riktning mot Själhällorna tillsammans med ett tiotal vanliga svärter. Ett flertal fågelskådare hann se den otroligt vackra anden fram till den tofte då den försvann.

Vitnackad svärta är en amerikansk dykand som häckar i Kanada och Alaska och övervintrar längre söderut i tempererade zonen, utmed USA:s norra kuster. Ett mindre antal övervintrar regelbundet i Västeuropa så långt söderut som Brittiska öarna. I Sverige ses den årligen men bara med någon enstaka individ.

Utseende och kännetecken

Vitnackad svärta är en medelstor and,

betydligt mindre än dess nära släkting svärtan, i samma storlek som sjöorren. Likt sina europeiska släktingar är fjäderdräkten helmörk och likt sjöorren, men till skillnad från svärtan är även vingarna mörka. Hans fjäderdräkt är helsvart, utöver vita fält i nacken och på pannan. Näbben är uppsvälld vid basen och tecknad i svart, orange och vitt. Ögat är vitt.

Status och hot

Arten har ett stort utbredningsområde och en stor population, men tros minska i antal, dock inte tillräckligt kraftigt för att den ska betraktas som hotad. Världspopulationen uppskattades 2006 till mellan 250 000 och 1,3 miljoner individer.

I Hälsingland

Det första fyndet av arten gjordes i maj 1977 på Storjungfrun i Hälsinglands södra skärgård. Av de elva fynd som gjordes under 1900-talet var hela sju från Storjungfrun. Troligtvis rastade samma fågel flera år vid ön.

På 2000-talet har fyra individer setts. En hane upptäcktes på Gran i slutet av maj 2004 men försvann efter en dag till flera skådares stora förtret. Två sträckande fåglar har setts en vid Korsholmsudde 2007 och en vid Prästgrundet 2012, båda i maj, som är den månad när alla observationer gjorts.

Foto: Lars G Lindström

Foto: Mats Axbrink

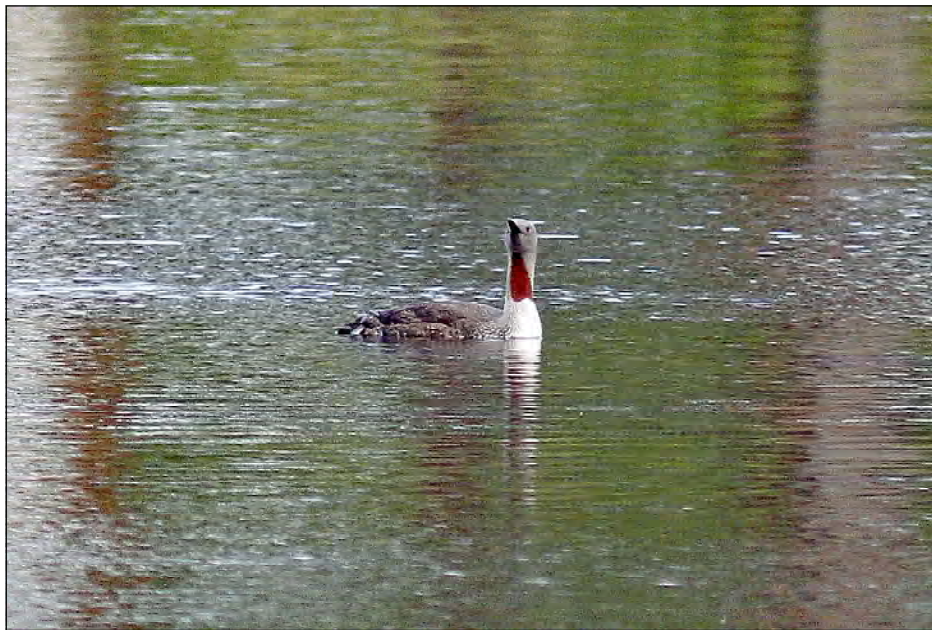
Smålomshäckning

i Syrbosjön?

Text och foto Mats Åberg

MIN FÖRSTA KONTAKT MED SMÅLOMMEN måste ha varit på 70-talet i Forsa, när jag var ute och plockade blåbär eller möjligen skogshallon på ett hygge i Forsa, då det kom flygande ett par lommar ivrigt kacklande ka, ka, ka..... Då konsulterade jag fågelboken för jag visste inte vad det var för fågel som betedde sig på detta vis. Så

småningom kunde jag lista ut att det borde vara smålom, som häckar i ödsliga små sjöar eller tjärnar oftast utan fisk, för att istället flyga till havet eller till fiskrika sjöar för att hämta mat till sig själva och eventuella ungar. Den är alla tider på året bunden till vatten och befinner sig bara på land för att häcka. Till skillnad från de andra lommarna kan

den häcka flera par tillsammans i närheten av varandra, eftersom boreviret inte är näringsrevir. Häckningstjärnarna har oftast flacka gungflyartade stränder med små gungflyholmar som erbjuder lämpliga boplatser där det är lätt för fåglarna kan hasa sig upp från vattnet samtidigt som de ger skydd mot fyrfota predatorer. Dessutom måste ungarna kunna komma upp på land för att vila under de båda första levnadsveckorna. Många till synes lämpliga häckningsplatser har nog alltför branta torvstränder för att fåglarna skall kunna ta sig upp på land för att häcka. Eftersom smålommen har fötterna placerade så långt bak på kroppen så kan den inte gå på land med dessa, utan den använder fötterna till att putta sig fram på magen. Boet och äggen (oftast två) placeras väldigt nära vattnet där den häckar.

En nedre gräns i häckningstjärnarna storlek sätts av att lommarna behöver en

vattenyta som är tillräckligt stor för start och landning, och om häckningstjärnen är omgiven av skog behövs en större vattenyta än om det är öppen myr runt vattnet. Startsträckan beror på vindförhållandena. Lommarna lyfter alltid mot vinden och vid vindstilla krävs en startsträcka på minst 40 meter. Oftast stiger de ganska flackt och måste cirkla några varv innan de når tillräcklig flyghöjd.

Det är ofta genom sitt kacklande läte under flygturerna mellan häckningstjärnar och fiskevatten som smålommen avslöjar att den häckar i trakten. Bytesfisken, som hämtas in i taget till ungarna, får vara högst cirka 20 cm för att de skall kunna svälja den. Det är inte ovanligt att en av ungarna lyckas få huvuddelen av bytena och därför tillväxer snabbare, medan den andra ungen svälter ihjäl.

Smålommen är en av de mest långlivade svenska fågelarterna. I skotska undersök-

ningar har smålommar återfångats upp till 13 år efter födelseåret, och en svensk smålom innehar det internationella åldersrekordet på 23 år.

I Sverige häckar ungefär 1600 par av smålom. Populationen har minskat under en längre tid varför den kategoriseras som nära hotad (NT). Tillsammans med Finland och Norge ansvarar vi för ungefär 2/3 av det Europeiska beståndet av smålom.

År 2012 upptäckte jag och kunde fotografera två smålommar i Syrbosjön (på Hornslandet). Sedan 2012 fram till i år har aldrig smålommen visat sig för mig i denna sjö, men så plötsligt i år 2019 den 9:e och 10:e augusti fanns två smålommar där och kanske förklaringen är att vattennivån blivit stadig och stabil igen, sedan bäverhyddan, som fanns i sjön 2012 nu har blivit riven.

VÅR FÅGELVÄRD 3. 2019 har nog en förklaring: ”Ungefär en fjärdedel av lokalerna

bedöms ha en mycket lång häcknings-tradition som kan sträcka sig över flera årtionden och som utnyttjas nästan årligen, men huvuddelen ingår i en dynamik med övergivna häckningsplatser och nyetableringar, och att lommen ibland återvänder till övergivna häckningstjärnar efter ett antal år”.

Det vore ju fantastiskt trevligt om det är så att smålommen återtagit en häckningsplats i Syrbosjön. Spekulerar Mats Åberg (Alla bilder tagna i Syrbosjön i juni 2012 eller augusti 2019).

Källor:

Wikipedia

<https://artfakta.se/artbestamning/taxon/100063>

Vår Fågelvärd nr 3.2019

En silltruts resa

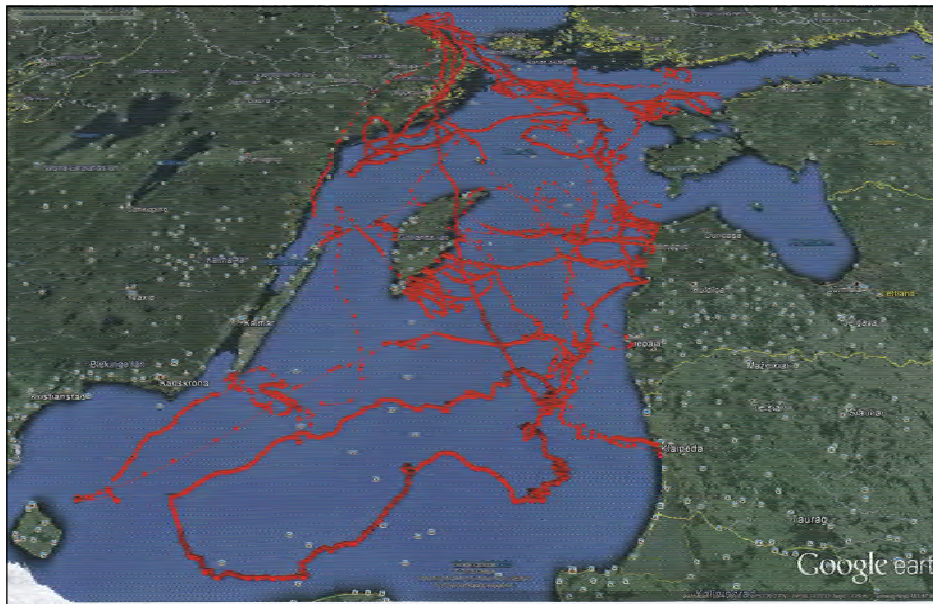
Text och foto Lars G Lindström

Längs hälsingekusten häckar cirka 1 800 par silltrut. Under många år har Kenneth Karelius och Mats Axbrink ringmärkt ungar av arten. Ett flertal återfynd har gjorts, många av dem från Israel i mars under trutens vårflyttning från vinterkvarteren till häckningsplatserna efter vår kust. En handfull återfynd finns också från vintertillhållen i Afrika bland annat från Zaire, Kenya, Ekvatorial-Guinea, Namibia och Sydsudan. Men den exakta resan som många av de silltrutar som häckar efter Östersjökusten gör har inte varit känt förrän nu.

EN SILLTRUT (KALLADES CILLA) FÅNGADES I början av juni 2014 på ön Tågstuparna i Björns skärgård i Norduppland och försågs med en GPS-logg. I mitten av juni var det dags för Cillas ägg att kläckas men det visade sig att

häckningen misslyckats. Att häckningar misslyckas vid tidpunkten för kläckningen och strax därefter är tyvärr mycket vanligt hos silltrutar, och tycks bli allt vanligare.

När Cillas häckning misslyckats lämnar hon

Cillas förflyttningar efter att hon lämnat sin häckningsö. Hon besöker större delen av Östersjön under dessa två månader.

häckningsön och ger sig på en tur runt Östersjön. Hon tillbringar ett antal månader med att flyga runt i Östersjön framförallt i de östligare och sydligare delarna ned mot Baltikum och Polen. Hon besöker också andra häckningskolonier bland annat Danmarks enda koloni med silltrut av rasen fuscus (den ras som häckar i Östersjön och även hos oss) på Christiansö nära Bornholm.

Höstofflyttningen inleds mitt i natten den 27:e augusti utifrån Lettlands kust. Hon håller sig hela tiden någon mil ut i havet på cirka 150 meters höjd med en snitthastighet av 45 kilometer per timme. Ibland ökar dock hastigheten till 80 km/h. På morgonen passeras Kaliningrad och Cilla flyger nu in över land och då ökas flyghöjden snabbt till 500 meter. Vid passage av bergskedjor och höglänta områden, på sin väg mot Svarta havet, ökas dock flyghöjden till drygt 1 200 meter för att sedan minska till 150 meter

när hon når Svarta havet. Likt många andra av de silltrutar som häckar i Östersjön väljer hon den östliga flyttvägen över Östeuropa. Under sin färd söderut passerar Cilla över Kaliningrad, nordöstra Polen, västra Vitryssland, västra Ukraina och Moldavien innan hon anländer till Svarta havet. Flygningen från norra Lettland till första pausen i Istanbul tar två dygn.

Efter några dagar i Istanbul drar hon söderut via Turkiet, Cypern, Libanon och Israels Medelhavskust ned mot norra Sinai. I detta område rastar Cilla i drygt två veckor fram till den 19:e september, då hon fortsätter söderut mot vinterkvarteren i Afrika. Hon flyger rakt över Sinai och korsar Röda havet med sydlig kurs. Det bergiga Sinai passeras på cirka 1 500 meters höjd. Vid Sudans norra gräns når Cilla den Afrikanska kontinenten. Hon följer Sudans kust söderut och viker sedan in över Afrikas inland strax

Flyttningen från Östersjön till södra Svarta havet tar två dygn och genomförs i stort sett nonstop. De flesta silltrutarna från Östersjön följer ungefär samma rutt under flyttningen mot Medelhavet.

norr om den Eritreanska gränsen. Cilla fortsätter flyttningen över södra Sydsudan och där-efter in i Uganda för att landa i Albertsjön på gränsen mellan Kongo och Uganda. Där rastar hon ett dygn innan hon fortsätter den sista biten ned till Victoriasjön som är hennes slutmål. Flygningen från norra Sinai till Albertsjön görs i en enda flygetapp och tar tre dygn. Hastigheten ligger ofta runt 80 km/h och flyghöjden ligger på cirka 3 000 meter.

Hon tillbringar vintern i Victoriasjön. Östersjösilltrutar uppehåller sig sex månader i vinterkvarteren och använder en månad till höst- respektive vårflyttning. De är alltså bara fyra månader i häckningsområdet.

Vårflyttningen startar den 27:e mars, då Cilla flyger norrut genom Afrika längs en rutt som är snarlik den som användes under höstflyttningen. Då hon kommer till Röda havets strand stiger hon till 4 500 meters höjd och hastigheten ökar till imponerande 125

Cilla genomför en nonstopflygning under tre dygn från Medelhavet till Albertsjön på gränsen mellan Uganda och Kongo

km/h och Röda havet passeras på två timmar. Därefter fortsätter Cilla i nordostlig riktning över arabiska halvön. Hon stiger ytterligare till 5 500 meters höjd och hastigheten ökar till maximalt 155 km/h. Arabiska halvön passeras på åtta timmar och hon landar vid floden Tigris sydost om Bagdad mitt på dagen den 30 mars. Flygningen mellan vinterkvarteren och Bagdad sker utan stopp. Efter passagen av Bagdad rör sig Cilla mot Medelhavets nordöstra hörn där hon rastar i cirka tio dagar på gränsen mellan Turkiet och Syrien.

Den sista eteppen av vårflyttningen tillbaka

till Östersjön inleds den 14:e april. Flygrutten är mycket lik höstens. Dock tar nu flyttningen elva dygn istället för tre. Hon rastar på många platser och anländer till sin häckningsplats i Björns skärgård den 29:e april.

Detta var en beskrivning hur en silltrut från Norduppland gjorde sin årliga resa men det är troligt att de silltrutar som häckar efter Hälsingekusten gör i stort sett samma resa.

Källa

Cillas sällsamma förflyttningar. Ulrik Löthberg & Susanne Åkesson. Vår Fågelvärld nr 3.2019.

Nattsångare

En flodsångare hördes sjunga några nätter
i början av Juni vid Delsbo kyrka. Foto:
Lars G Lindström.

I ett hallonsnår intill Hudik Arena satt en kärrsångare och sjöng sin ekvilibristiska sång under juni månad. Foto: Lars G Lindström.

Ringmärkning

2018

Kenneth Karelius, Lars G Lindström

UNDER ÅRTET MÄRKTES 2 135 FÅGLAR AV 66 ARTER. En tredjedel av de märkta var ungar. Antalet ringmärkta tornfalkar blev 257 vilket är ett bra resultat men ändå inget toppår för arten. Bland ugglor så märktes två ungar av lappuggla (se längre fram i detta nummer) och elva kattuggleungar.

Taigasångare blev ny märkart (se föregående nummer av Nattvakan). Höksångare och varfågel var två andra ovanliga arter liksom (numera) de två videsparvar som fick en ring runt ett av sina ben. Hela 49 steglitsar märktes under året och arten verkar fortsätta att öka i vårt område.

Återfynd

Under året inkom 41 återfynd (ett av dem från Afrika) av 15 olika arter. Här följer några av de mest intressanta.

En **storskarv** som märktes på Sandreveln i Hudiksvallsfjärden i juni 2011 hittades skjuten till döds i Frankrike i december 2016 1 841 km från märkplatsen (1).

En **silltrut** märkt på Gran 2006 avlöstes vid Minsk, Vitryssland i april 2017 när den var på sin vårflyttning till sitt häckningsområde (2). Att silltrutar kan bli gamla visar de avläsningar av ringar som gjordes på Jättbågan utanför Jättendal förra året. Äldst var den trut som märktes som bounce i juli

1995 på Jättbågan och 23 år senare häckade på samma plats. Ytterligare en silltrut, blev märkt i juli 1998, var över 20 år och ett par andra drygt 19 år. Dessa gamla trutar har gjort den resa som Cilla gjorde över 20 gånger och 23-åringen har totalt på sina resor till och från vinterkvarteren tillryggalagt en sträcka som motsvarar mer än sex varv runt ekvatorn.

En **silvertärna** märkt på Vitskär, Rogsta i slutet av juni 2016 hittades skadad och dog senare i Abidjan En Mer i Elfenbenskusten i april 2018, 6 544 km från märkplatsen (3).

En **grönsiska** märkt i Håstaby kontrollerades av en ringmärkare i Medvode Verje, Slovenien knappt ett år senare, 1 739 km från Håstaby (4).

En **skräntärna** märkt, som en av två ungar i kullen, på Korvgrund, Rogsta i fjol avlöstes levande i Vorarlberg, Bodensee, Österrike drygt två månader senare, 1 666 km från Korvgrund (5).

En **skrattnås** märkt på Olmen, Kärigen i juni 2010 avlöstes levande på en golfbana i Strathclyde, Stevenston, Skottland drygt åtta år senare 1 434 km från märkplatsen (6).

En **blåhake** som märktes på Reffelmansviken i augusti i fjol kontrollerades av en ringmärkare i Degernäs utanför Umeå 15 dagar senare. Kanske den skulle korsa Bottenhavet vid Kvarken som är den kortaste vägen över vatten för att nå Finland, och sedan fortsätta mot sydost (7).

Återfynd på andras ringmärkta fåglar

En **silltrut** märkt i Björneborg, Finland 2005 avlöstes i juni 2018 på Gran (A).

En **björktrast** märkt vid Antwerpen, Belgien i mars 2017 hittades nyligen död, tagen av en katt, vid Sandvalla 1 399 km från Antwerpen (B).

En **talgoxe** märkt på Skags Udde, Ångermanland kontrollerades av Kenneth hemma hos sig i Håstaby 42 dagar och 191 km från märkplatsen (C).

Återfyndskarta

- 1 Storskarv
- 2 Silltrut
- 3 Silvertärna
- 4 Grönsiska
- 5 Skräntärna
- 6 Skrattmåås
- 7 Blåhake

- A Silltrut
B Björkrast
C Gråsiska

FAROE
ISLANDS

Lappugglor

Foto: Lars G Lindström

DEN TRETTONDE JUNI 2018 MÄRKTE Kenneth Karelius två ungar av lappuggla i ett bo i Hälsingland. Lappuggla häckar i mån av tillgång till gnagare med några få par i Hälsingland.

Den 12/6 i år hittades den ena av ungarna nyligen död intill riksväg 50 tre kilometer söder om Lindesberg i Västmanland. Troligen hade den blivit påkörd av något fordon.

Tretton dagar senare avlästes ringen på den andra ungen utan att ha fångats, vid Hedlandets naturreservat intill Eskilstuna, Södermanland. Fågeln verkade ha ett skadat högeröga men kunde trots det fånga gnagare och den tycktes därmed klara sig bra trots skadan. Det är inte ofta att återfynd fås av alla ungarna i en kull.

Fjällgäsrapport

Text och foto Lars G Lindström

HELA 73 FJÄLLGÄSS VALDE ATT GENOMFÖRA sin ruggnings i Lillfjärden i år. Det är både bra och dåligt. Bra, för att de gäss som ruggar här klarar sig från predatorer som rödräv och havsörn som finns i häckningsområdet i fjällen och gör att så många väljer att lämna detta område. Dåligt, givetvis för att de par som finns lämnar häckningsområdet utan att ha försökt häcka. Tydligt är störningarna från predatorer för stora.

I början av juli hade alltså 73 individer anlänt till oss för att rugga. Fåglarna byter då vingpennor så att de förlorar sin flygförmåga i cirka tre veckor. Ett par veckor innan fjällgässen började att rugga hade cirka 700 grågäss inlett sin ruggnings vilket gjorde att det redan dåliga betet runt Lillfjärden blivit ännu sämre. Den nysådd som kom-

munen gjort var verkligen inte lyckad och stora områden lyste i stort sett bruna. Detta gjorde att många gäss sökte sig till Teaterparken för att beta och eftersom de inte kunde flyga gick de över Drottninggatan. Som tur var överlevde alla fjällgäss sin ruggnings trots passagen över gatan. Av de 73 fjällgässen var cirka hälften fåglar som fötts ifjol eller året innan och som är för unga för att gå till häckning.

I mitten av augusti kom i alla fall ett par med ungar från fjällen. Den ena föräldern har en röd ring med en trea och den andra är omärkt. De hade med sig två egna ungar. Med detta par kom fem ungfåglar som fötts upp på Nordens Ark och som släpptes ut i häckningsområdet i juli månad. Röd 3 märktes som tvååring 2010 så den är elva år gammal. Tillsammans med den andra omärkta föräldern har de lyckats få fram ungar varje år sedan 2015 då två ungar blev flygga. 2016-2018 fick de tre ungar varje år och nu i år två igen. Det är ett rutinerat par som vet hur en häckning går till.

Några dagar senare kom ytterligare en tvåkull med en fågel utsläppt och märkt 2014 och en omärkt som föräldrar. Det var första gången detta par fick fram ungar.

Röd 3, och den omärkta med sina två ungar.

Gråhäger

Foto: Tina Bodare

MITTEMOT BRUNNSNÄS, IGGESUND FINNS sedan nästan tio år en stor koloni av gråhäger. Tina Bodare, som tagit dessa bilder, har haft koll på kolonin och sett hur den har vuxit. I våras, då hägrarna återvänt efter vintern, kunde hon som mest räkna in 130 stycken, som stod

på den ännu delvis isbelagda sjön nedanför häckningsområdet. En helt ortrolig mängd av en art som var mycket sällsynt för 30-40 år sedan. På den övre bilden kan över hundra hägrar ses och på den nedre ett femtiotal.

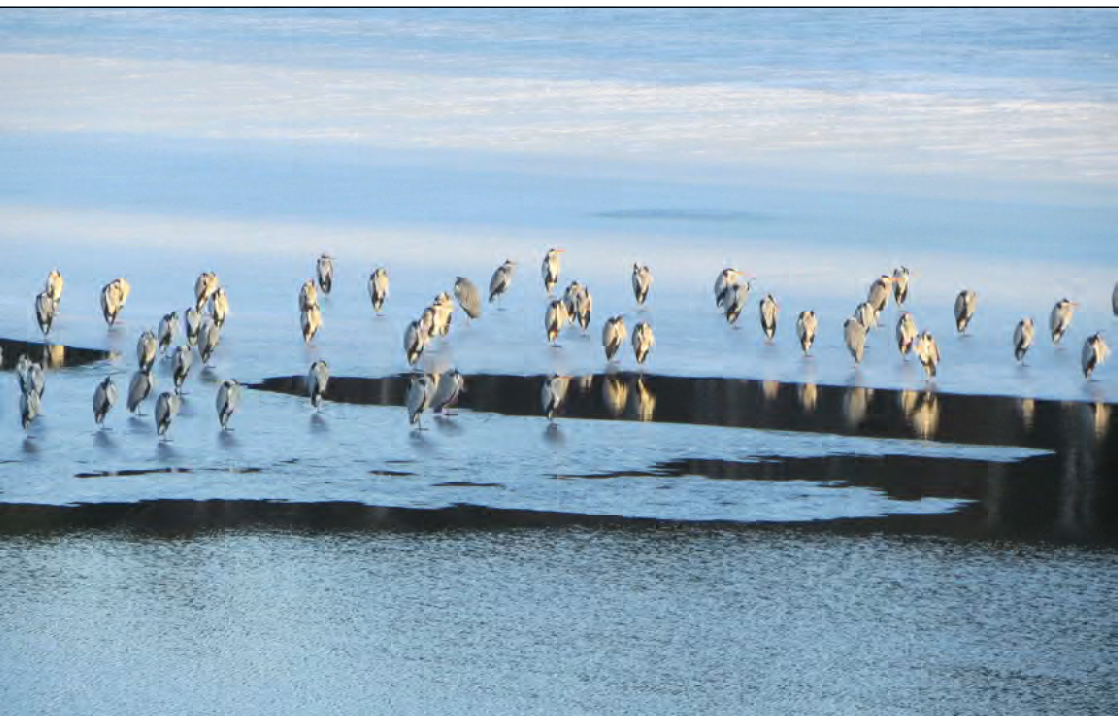
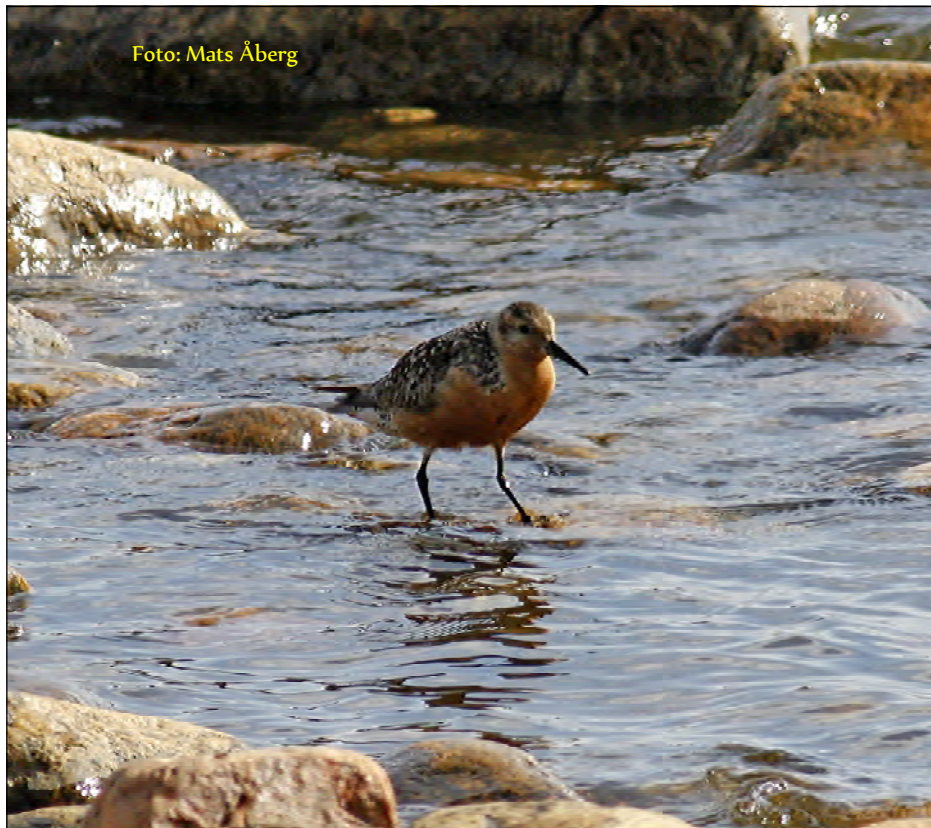

Foto: Mats Åberg

Arktiska vadare

Lars G Lindström

KUSTSNÄPPA ÄR EN AV DE SÅ KALLADE ARKTISKA VADARE (häckar inte i Sverige utan längre norrut och österut mot ishavskusten) som på vår- och höstflyttning kan rasta efter Hälsingekusten.

Kustsnäppan är en långflyttare som häckar i högarktiska områden, ofta i inlandet, på torr, till halvfuktig tundra i närheten av

vattendrag eller gölar i norra Ryssland, Alaska och Kanada och på Grönland. Den övervintrar i kustområden med dyga stränder. De vi ser här tillbringar vintern i Europa, Västafrika och så långt söderut som till Sydafrika.

Bästa tiden för att få syn på kustsnäppa är

De fem unga kustsnäpporna vid östra sandstranden vid Hölick 20/8 2019. I bakgrunden en kärrsnäppa. Foto: Lars G Lindström.

senare hälften av maj och augusti. På en tur ut till Hölick den 20/8 såg Mats Åberg och undertecknad fem stycken ungfåglar vid den östra sandstranden, helt orädda där de födosökte i tången efter stranden.

Ett par dagar senare var Mats med Inger Trolin till Ornskarpen i Nordanstig och fick se fyra kustsnäppor, därav en som inte ruggat än och som bar sin vackra röda praktdräkt. De flesta vi ser har inte kvar den.

En annan ganska vanlig, som rastande hos oss, arktisk vadare är kustpipare.

Den häckar huvudsakligen på arktisk tundra, från norra Ryssland till Alaska och Kanada. Närmast Sverige häckar kustpiparen på Kaninhalvön och vid Vita havet och den flyttar regelbundet förbi Sverige på höst och vår. Endast enstaka individer observeras i Sverige under vintern. Flest observationer av kustpipare görs under hösten då enstaka

individer eller mindre flockar inte sällan rastar på revlar i kustbandet.

På våren görs färre observationer då de vanligtvis flyger nonstop över Skandinavien så till vida att inte ett väderomslag tvingar ned de överflyttande fåglarna. Kustpiparen övervintrar efter Atlantkusten ner till Västafrika.

Även spovsnäppa är en arktisk vadare. Den är en långflyttande flyttfågel som häckar i norra Sibirien och övervintrar främst i Afrika, där merparten övervintrar i Bijagosöarna i Guinea-Bissau. Trots att den har ett östligt häckningsområde är spovsnäppan vanlig i västra Europa under höstflyttningen åt söder, eftersom merparten av flyttningen går i sydvästlig riktning.

Ytterligare en arktisk vadare som kan ses hos oss är småsnäppan som är lik vår mosnäppan som häckar i norra Sverige.

Tre rastande spovsnäppor vid Ledsjär i norra Uppland. Foto: Lars G Lindström.

*Ung kustpipare rastande på Gran i september.
Foto: Lars G Lindström.*

Även småsnäppan är en långflyttare som häckar i arktiska områden i Europa och Asien. (några enstaka gånger har den häckat i fjällen i Sverige) och övervintrar i Afrika och södra Asien. På vintern bildar den stora flockar med andra småvadare, som kärrsnäppa och mossnäppa, och uppträder vid leriga stränder eller vid randen av vattensamlingar inåt land.

En femte vadare som häckar i arktiska områden och kan ses på flyttningen är sandlöpore.

Den häckar cirkumpolärt (runt hela jordklotet) i Arktis och är en långflyttare som övervintrar i Sydamerika, Afrika och Australien. Mer än 25 procent av populationen som flyttar utmed östra Atlanten övervintrar på samma ställe som spovsnäppn, i ögruppen Bijagos i Guinea-Bissau som verkar vara ett eldorado för vadare.

Ytterst sällsynt kan andra arktiska vadare ses som till exempel sibirisk tundrapipare (tre fynd i Söderhamns kommun).

Småsnäppa rastande på Stenöarna, Söderhamm i september. Foto: Lars G Lindström.

Kustsnäppor i häckningsdräkt i maj. Foto: Lars G Lindström.

Sandlöpare rastande vid det östra badet på Hölick den 19/8 2019. Foto: Fredrik Narfström.

Program

Höst - Vinter
2019-2020

Lavskrika 21/9

Tid: 09.00
Samling: Lillfjärden
Ansvarig: Karin Svensson 070-513 48 66
Kjell Johansson 070-239 75 10

Favorit i repris! Samling vid Lillfjärdens utfodringsplats och gemensam avfärd till Niannoret.

Euro Birdwatch Day 5/10

Tid: 08.00
Plats: Lillfjärdens utfodringsplats
Ansvarig: Simon Fransson 070-661 80 11

Fågelskådare runt om i hela Europa uppmanas under denna helg rapportera in så många arter som möjligt. Vi åker till Hornslandet och hoppas kunna bidra med några arter därifrån.

Bildvisning 19/11

Tid: 19.00
Plats: Håstaängs gård, södra annexet
Ansvarig: Styrelsen

Mats Axbrink visar bilder och berättar om sin fågelresa till Sydafrika.

Nyårsexkursion 1/1

Tid: 08.00
Plats: Lillfjärdens utfodringsplats
Ansvarig: Mats Axbrink, 070-608 99 14

Traditionsenlig nyårsexkursion som har karaktär av ett "artrace" där det gäller att se så många arter som möjligt under dagen.

Bildvisning 4/2

Tid: 19.00
Plats: Meddelas senare på fågelklubbens hemsida. Håll utkik!
Ansvarig: Styrelsen

Våra medlemmar tar med sig sina egna fågelbilder och visar för alla.

Besök HFK:s
hemsida.
hfk.name

